

VWS

De Voorzitter van de vaste Commissie
voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Postbus 20018
2500 EA 's GRAVENHAGE

Ons kenmerk	Inlichtingen bij	Doorkiesnummer	Rijswijk
GMV 976721	dr. E.A.A. de Laat	070-3406491	4 november 1997
Onderwerp		Bijlage(n)	Uw brief
onderzoek kortingen en bonussen apothekhoudenden		1	-

./.

Tijdens het algemeen overleg op 11 september j.l. zegde ik toe u voor de behandeling van het JOZ op 10 november a.s. te informeren over de voortgang van het onderzoek naar de kortingen en bonussen van apothekhoudenden (toezegging 4008). Ik licht u hierbij in over de stand van zaken. Als bijlage treft u aan het schriftelijk verslag van het overleg dat ik op 10 juni j.l. heb gevoerd met de KNMP over de invulling van de overeengekomen korting van f 100 mln in 1998 en f 150 mln vanaf 1999 (toezegging 4013). Dit verslag is door de KNMP en door mij goedgekeurd. In de verschillende besprekingen met de Tweede Kamer over de aanpak van de kortingen en bonussen zijn de uitkomsten van dit overleg met de KNMP reeds uitvoerig aan de orde geweest. Ik heb daarom afgezien van het geven van een nadere toelichting op het verslag.

Het Engelse "claw back"-systeem

De Engelse overheid maakt al enige jaren gebruik van een systeem voor het verrekenen van kortingen en bonussen in de vergoeding voor apotheken. Dit systeem is onderzocht om te beziën in hoeverre het effectief is en of het bruikbaar is in Nederland. De conclusies van het onderzoek geef ik hier in het kort weer.

Engeland telt circa 10.500 apotheken. Hiervan is ongeveer een derde in handen van kleine en grote (tot meer dan 1.000 apotheken) ketens. Apothekers in Engeland ontvangen sinds 1989 van de National Health Service (NHS) een bedrag per maand als vergoeding, de zogenoemde professional allowance. De hoogte van deze professional allowance is afhankelijk van het aantal door de betreffende apotheek afgehandelde voorschriften. Op macroniveau worden de professional allowances jaarlijks berekend aan de hand van het beschikbare budget, het aantal apotheken en de hoeveelheid voorschriften. Over de vaststelling van de professional allowances wordt jaarlijks tussen de apothekers en de overheid overlegd.

De apotheken ontvangen tevens een vergoeding voor de aan de patiënt afgeleverde geneesmiddelen. Voor merkgeneesmiddelen is die gelijk aan de prijs uit de prijslijst van de Chemist and Druggist, een gezaghebbende en algemeen aanvaarde maandelijkse uitgave over geneesmiddelen. Voor generica zonder merknaam is de vergoeding vermeld in de Drug Tariff List, die wordt samengesteld door de overheid. Omdat apotheken lagere netto-prijzen betalen dan de brutoprijzen uit de lijsten, wordt door de NHS een korting toegepast op de maandelijkse declaraties. Deze korting wordt in het spraakgebruik "claw back" genoemd.

VWS

Het doel van het "claw back"-systeem is het verschil tussen de inkoopvergoeding en de daadwerkelijk betaalde netto-inkoopprijs van het geneesmiddel naar de NHS terug te halen. Dat gebeurt via een vaste procentuele korting op de maandelijkse geneesmiddelendeclaratie van de apotheker. Een uitzondering vormen de grote apotheken: bij deze wordt meer onderhandelingsmacht verondersteld, zodat in voorkomende gevallen een hoger percentage wordt gehanteerd. De procentuele vaste korting wordt jaarlijks berekend aan de hand van een enquête onder ca. 350 apothekers, waarbij wordt gevraagd naar de omzetten en nettoprijzen van merkgeneesmiddelen, generica en parallel-import in één maand. Controle vindt plaats aan de hand van kopieën van facturen uit de betreffende maand, die door de apothekers worden meegestuurd met het enquêteformulier. Over de uitkomsten van de enquête wordt met de apothekersorganisatie overlegd, waarbij tevens over het toe te passen kortingspercentage wordt onderhandeld. De uitkomsten van de enquête en de daarop met de beroepsorganisatie volgende onderhandelingen leidden in 1996 tot een korting van 7,96%.

Een opvallend aspect van het Engelse "claw back"-systeem is dat het in de praktijk eenvoudig toe te passen is. Dit heeft echter negatieve gevolgen voor de betrouwbaarheid van de enquête-resultaten. Ik beschouw dit als een groot nadeel van de wijze waarop het systeem in Engeland is uitgewerkt. De betrouwbaarheid van de uitkomsten is naar mijn mening onvoldoende vanwege met name de volgende aspecten van de enquête: de steekproef is met ca. 3% van het totale aantal apotheken tamelijk klein, deelname aan de enquête is niet verplicht voor de geselecteerde apotheken en de controle op de gegeven antwoorden is nogal beperkt (deze vindt slechts plaats aan de hand van kopie-facturen). Bovendien geeft de enquête mogelijk niet het volledige beeld, omdat alleen gevraagd wordt naar de (directe) kortingen en bonussen op factuur, terwijl de indirecte vormen van kortingen en bonussen buiten beschouwing worden gelaten. Overigens zal het "claw back"-enquêteformulier over 1997, mede naar aanleiding van gesprekken tussen ambtenaren van de NHS en die van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, voor het eerst ook vragen bevatten over meer indirecte inkoopvoordelen.

Concluderend kan worden gesteld dat elementen uit het Engelse systeem bruikbaar zijn als basis voor overleg met de apothekers omtrent een vast te stellen korting. In Engeland vindt dit overleg ieder jaar plaats naar aanleiding van de enquêteresultaten. In Nederland heeft zich in feite een vergelijkbaar proces afgespeeld bij de totstandkoming van de korting van f 100 mln in 1998 respectievelijk f 150 mln vanaf 1999 in verband met de aanpak van kortingen en bonussen. Overigens heb ik inmiddels de reactie van het COTG op mijn verzoek de korting in de richtlijnen te verwerken, ontvangen. Het COTG vraagt de verlaging te verankeren in een aanwijzing. Ik heb besloten dit over te nemen en zal een en ander nader toelichten bij de aanwijzing, die binnenkort bij de Tweede Kamer zal worden voorgehangen.

Voor een verdergaande korting geldt dat uitgebreider onderzoek noodzakelijk is. Om een completer beeld te kunnen krijgen, zal dit vervolgonderzoek zich moeten richten op de jaarrekeningen en andere administratieve bescheiden van apotheehoudenden. Het onderzoek zal ook een grotere omvang moeten hebben om statistisch significante uitspraken te kunnen doen.

Verschijningsvormen kortingen en bonussen

Uit de hierboven beschreven analyse van het Engelse "claw back"-systeem blijkt eens te meer dat voor een meer volledig beeld van kortingen en bonussen niet alleen gekeken moet worden naar de (directe) inkoopvoordelen op factuur, maar ook naar de indirecte vormen van kortingen en bonussen. Het lijkt mij dan ook van zeer groot belang om over een completer inzicht in deze indirecte voordelen te beschikken.

VVFJ

Dit inzicht is onontbeerlijk voor een goed begrip van het fenomeen kortingen en bonussen en is verder zeer nuttig voor een optimale uitvoering van het onderzoek naar de omvang van kortingen en bonussen. Vanuit dit oogpunt heb ik de firma Moret Ernst & Young opdracht gegeven om een onderzoek uit te voeren naar de verschijningsvormen van kortingen en bonussen, zulks als vervolg op de "quick scan"-voorstudie naar kortingen en bonussen op factuur.

Doel van dit onderzoek is om de verschillende vormen van aan de inkoop van geneesmiddelen gerelateerde financiële en economische voordelen te definiëren alsmede te beschrijven op welke wijze deze in de (financiële) administratie van apotheken zijn terug te vinden. Per vorm zal worden aangegeven of en in hoeverre aspecten als voorkomen, spreiding en omvang kunnen worden vastgesteld en op welke wijze de waarde in geld van de betreffende vorm kan worden berekend. Voorts zal per vorm een beoordeling gegeven worden over de vraag of en in hoeverre de betreffende vorm tot de kortingen en bonussen gerekend moet worden. Het rapport zal voorts een overzicht geven van de alternatieven in juridische structuur van de openbare apotheek, hun economische en fiscale voordelen en hun relevantie voor kortingen en bonussen. Tot slot zal het rapport een beschrijving geven van de financiële administratie van de openbare apotheek en de administratieve verwerking van de kortingen en bonussen. Deze studie zal worden uitgevoerd door middel van consultatie van deskundigen op de diverse terreinen en door middel van desk-research.

Vanzelfsprekend zal ik u bij het verschijnen van de eindrapportage, die ik voor eind november verwacht, hierover berichten. De resultaten van het onderzoek naar de verschijningsvormen van kortingen en bonussen zullen dienen als ondersteuning bij het onderzoek naar de omvang van kortingen en bonussen. Dit laatste onderzoek kan op deze wijze een "vliegende start" maken.

Omvang kortingen en bonussen

Het onderzoek naar de Engelse "claw back"-methode, de "quick scan" naar kortingen en bonussen en de besprekingen met de Tweede Kamer hebben duidelijk gemaakt dat, alvorens besloten kan worden over nadere maatregelen met betrekking tot de kortingen en bonussen bij apotheekhoudenden in Nederland, een aanvullend onderzoek van voldoende omvang noodzakelijk is. Zoals ik u al berichtte in mijn brief van 5 september j.l. (kenmerk DBO-CB-U-97741) bedraagt de minimaal benodigde steekproefomvang ca. 60 apotheken. Ik heb de Europese aanbesteding zo spoedig mogelijk na de bespreking in de Tweede Kamer in gang gezet. Gezien de termijnen die hierbij in acht genomen dienen te worden, verwacht ik in november tot opdrachtverlening te kunnen overgaan.

Het onderzoek dient uit te monden in een zo volledig mogelijk overzicht van de feitelijk vigerende verschijningsvormen en de omvang van de aan de inkoop van geneesmiddelen gerelateerde financiële en economische voordelen. Deze gegevens dienen statistisch voldoende betrouwbaar te zijn en niet alleen inzicht te geven in de totale omvang, maar ook in aspecten als spreiding en dergelijke. Indien mogelijk moet in de resultaten aangegeven worden in hoeverre er verbanden bestaan tussen specifieke kenmerken van apotheken zoals grootte, juridische vorm en eventuele nevenactiviteiten enerzijds en ontvangen bedragen aan kortingen en bonussen anderzijds. Bij het bepalen van de omvang van kortingen en bonussen kan gebruik gemaakt worden van de verkregen inzichten zoals die bij het eerder in deze brief beschreven onderzoek naar de verschijningsvormen tot stand zijn gekomen.

VWS

Het onderzoek naar de omvang van kortingen en bonussen zal mijns inziens uitgevoerd moeten worden door (onder andere) een diepgravende studie van de (financiële) administratie van apotheken. Van deze administratie vormt de jaarrekening een essentieel onderdeel. Daar dit onderzoek mede antwoord moet geven op de vraag of invoering van de Wet geneesmiddelenprijzen een verlagend effect heeft gehad op de kortingen en bonussen, dient de jaarrekening over 1996 in het onderzoek meegenomen te worden. De jaarrekening over 1996 is volgens informatie van accountants uiterlijk in het eerste kwartaal van 1998 beschikbaar. Hiermee zal rekening gehouden moeten worden bij de opzet en de uitvoering van het onderzoek. Omdat een deel van de jaarrekeningen eerder beschikbaar is, verwacht ik wel dat het onderzoek in het eerste kwartaal afgerond kan worden, of dat in ieder geval een voorlopig inzicht kan worden gegeven op basis waarvan aanvullende maatregelen kunnen worden voorbereid.

De medewerking van apotheehoudenden aan de in deze brief beschreven onderzoeken naar de verschijningsvormen en de omvang van kortingen en bonussen is onontbeerlijk. Daarom is het gewenst dat de vertegenwoordigende organen van de apotheehoudenden betrokken zijn bij de opzet en begeleiding van de onderzoeken. Het verheugt mij dan ook zeer dat de KNMP recentelijk bij brief heeft toegezegd medewerking te zullen verlenen aan het houden van deze onderzoeken. De KNMP zal haar achterban oproepen om loyaal mee te werken aan de uitvoering van het onderzoek. Tevens verklaart de KNMP zich bereid om de voor het onderzoek geselecteerde apothekers op te roepen om de afsluiting van hun jaarrekeningen over 1997 versneld te doen laten plaatsvinden, zodat snel met het onderzoek naar die jaarrekeningen gestart kan worden.

De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

dr. E. Borst-Eilers.